

Asia: _VN/20396/2020

Valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Nopeat tietoliikenneyhteydet ovat elinkeinotoiminnan elinehto sekä tärkeitä kansalaisten yhdenvertaisuudelle ja osallisuudelle, kun tieto ja palvelut siirtyvät yhä enemmän verkkoon. On tärkeää, että yhteyksien rakentamista tuetaan yhteiskunnan varoin alueilla, joilla yhteydet eivät rakennu markkinaehtoisesti.

Kuntien pakollisesta maksuosuudesta on luovuttava

Etelä-Savon maakuntahallitus on lausunnossaan (18.05.2020 § 79) lakiesityksestä laajakaistarakentamisen tueksi esittänyt kuntien pakollisesta maksuosuudesta luopumista laajakaistahankkeiden rahoituksessa.

Kaikkien kuntien taloudellinen tilanne ei mahdollista esitetyn kuntaosuusprosentin mukaisen tuen myöntämistä, mikä estää myös valtion tuen hakemisen. Tämä johtaa näiden kuntien asukkaiden eriarvoistumiseen ja jäämiseen digitalisaatiokehityksen ulkopuolelle. Maakuntaliiton näkemys on, että nopeat laajakaistayhteydet ovat kansalaisten peruspalvelu ja näin ollen rakentamisen tukeminen alueilla, joilla yhteydet eivät rakennu markkinaehtoisesti, on valtion tehtävä.

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää edelleen ensisijaisena vaihtoehtona kuntien pakollisesta maksuosuudesta luopumista. Mikäli tätä ei voida toteuttaa, tulee kuntien maksuosuutta merkittävästi alentaa hallituksen esityksen (HE 221/2020) mukaisista 33 ja 22 prosentin osuuksista. Kuntien pakollisen maksuosuuden tulee olla enintään 10 prosenttia kustannuksista.

Kunnan maksuosuuden määräytymisen kriteerit eivät ole toimivia

Asetusesityksen mukaan kuntien maksuosuus määräytyy laskentakaavalla, jossa muuttujina ovat kunnan taajama-asteeseen perustuva kuntaryhmitys ja kunnan taloudellinen kantokyky.

Kunnat on ryhmitelty taajama-asteen mukaan maaseutumaisiin, taajaan-asuttuihin ja kaupunkimaisiin kuntiin. Etelä-Savossa kaupunkimaisia kuntia ovat Mikkeli sekä Savonlinna ja Pieksämäki kuuluu taajaan-asuttuihin kuntiin. Tiiviin ja kaupunkimaisen taajama-asutuksen lisäksi molempiin kuntiin kuuluu laajoja maaseutumaisia alueita, osa näistä alueista ovat tulleet osaksi kaupunkeja kuntaliitosten myötä. On todennäköistä, että liitosalueet olisivat itsenäisinä kuntina maaseutumaisia kunta ja näille alueille kohdistuvissa hankkeissa kunnan maksuosuus olisi nyt Mikkelille, Savonlinnalle ja Pieksämäelle kohdistuvaa 33 prosentin osuutta pienempi.

Kiinteiden yhteyksien kehittämisen haasteena on runkoyhteyksien rakentamisesta aiheutuvat kustannukset pitkistä etäisyyksistä johtuen. Tämä haaste on yhteinen maaseutumaisille ja kaupunkimaisille kunnille, joihin kuuluu laajoja harvaan asuttuja alueita, kuten Mikkelissä ja Savonlinnassa. Etelä-Savossa on tehty suunnitelma Tavoitteellisesta tietoliikenneverkosta, jonka mukaan esimerkiksi Mikkelissä tulisi runkoverkkoa rakentaa noin 110 kilometriä suunnitelman mukaisten tilaajaverkkojen (300 km) kytkemiseksi olemassa olevaan tietoliikenneverkkoon.

Näkemyksemme mukaan kunnan taajama-aste ja käytetty kuntien jaottelu ei anna todellista ja oikeudenmukaista kuvaa yhteyksien rakentamisesta aiheutuvista kustannuksista. Vaikka kuntien olemassa oleva aluerakenne todellisuudessa vaikuttaakin yhteyksien rakentamiskustannuksiin on taajama-aste liian yksinkertainen mittari tähän.

Tilalle tarvitaan paremmin erityyppisiä aluerakenteita ja kunnan osa-alueita tunnistavia indikaattoreita ja menettelyjä. Ratkaisu voisi olla esimerkiksi neuvottelumenettely tai vastaavaa, jossa kunnan osuus määriteltäisiin vasta, kun ennakoarviot ja analyysi on tehty ja kunta pystyisi paremmin ottamaan kantaa tuleviin velvoitteisiin.

Myös kuntien taloudellisen kantokyvyn käyttäminen laskentakaavassa herättää kysymyksiä. Taseen yli/alijäämä on kestävä peruste, jolla ei ole merkitystä hankkeen taloudellisen onnistumisen eikä kunnan sitoutumisen näkökulmasta. Lisäksi kuntien taloudellinen kantokyky voi muuttua hyvin nopeasti, jolloin asetus ei ole enää ajan tasalla, mikä johtaisi kuntien epätasa-arvoiseen kohteluun. Vai onko tarkoituksena, että asetusta päivitetään vuosittain kuntien tilinpäätöskäytännön valmistuttua. Tämä taas hankaloittaisi hankkeiden pitkäjänteistä suunnittelua sekä tietoliikenneyhteyksien kehittämistä, kun kunnan maksuosuuden voisivat muuttua kesken kaiken.

Aikaisemmat esimerkit kupari- ja matkapuhelinverkkojen osalta ovat osoittaneet, että valtakunnallisesti kattavien tietoliikenneverkkojen rakentaminen on erittäin suuri ja jopa vuosikymmeniä kestävä hanke. Seuraavan sukupolven laajakaistaverkkojen rakentaminen ei poikkea tästä traditiosta ja siksi se vaatii pitkäjänteisyyttä ja johdonmukaisuutta, jotta toimijat saadaan kiinnostumaan asian edistämisestä.

Pentti Mäkinen

maakuntajohtaja

Marko Tantt

kehittämispäällikkö

Tantt Marko

Etelä-Savon maakuntaliitto - maakuntajohtajan viranhaltijapäätös

§140/2020